

Europejska Kultura Prawna

Kodyfikacje

Formuła zajęć

Tematyka:

Prawo małżeńskie

Prawo rodzinne

Prawo spadkowe – dziedziczenie beztestamentowe

Prawo spadkowe – dziedziczenie testamentowe

Prawo karne

Teksty źródłowe – udostępniane na stronie pracownika

Lektura pomocnicza:

P. Jurek, *Historia państwa i prawa polskiego. Źródła prawa, Sądownictwo*, Wrocław 1998.

K. Sójka-Zielińska, *Historia prawa*, Warszawa 2011.

Sposób zaliczenia – praca w grupach – omówienie tematu i stworzenie prezentacji podsumowującej zajęcia

Formuła zajęć

[2015-11-08](#) – wprowadzenie

[2015-11-14](#) - Prawo małżeńskie

[2015-11-22](#) - Prawo rodzinne

[2015-12-06](#) - Prawo spadkowe – dziedziczenie beztestamentowe

[2015-12-13](#) - Prawo spadkowe – dziedziczenie testamentowe

[2016-01-16](#) - Prawo karne

Nieobecności – rozprawka

Kontakt

Elżbieta Kocowska-Siekierka

elakocowska@gmail.com

505B

KODEKS I KODYFIKACJA

Kodeks

Kodyfikacja

Kompilacja

KODEKS I KODYFIKACJA

Kodeks - pisany zbiór przepisów prawnych (księga prawa), który obejmuje całość lub znaczną część systemu prawa danego państwa, w którym jest uznany za obowiązujące źródło poznania prawa, na mocy aktu ustawodawczego lub zwyczaju

Kodyfikacja - proces tworzenia kodeksów prawa (działalność kodyfikacyjna)

Częsty błąd: *zmiany w kodyfikacji* - uchwała Sejmu RP z dnia 10.01.2008 r. w sprawie powołania Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach.

Kompilacja - zebranie rozproszonych przepisów prawa pisanego w jedną całość – „kodyfikacja” Justyniana

KODEKS I KODYFIKACJA

Etymologia:

Codex - pień drzewa, kłoc drzewny, deska. Początkowo były to połączone tabliczki drewniane, kryte woskiem, na których pisano rylcem, później zastąpione pergaminem.

Codex - księga (w średniowieczu zastępowana określeniem *liber*). Pierwsze kodeksy w rozumieniu książek są datowane od I wieku.

Kodeks w znaczeniu zbioru praw:

- *Kodeks Urukaginy* (ok. 2300 r. p.n.e.)
- Kodeks sumeryjskiego króla Ur-Nammu (ok. 2060 r. p.n.e.)
- *Kodeks Lipit-Ishtar*, władcy miasta Isin (pocz. II tyś p.n.e.)
- akkadyjski *Kodeks z Esznuny* (przełom II i I tyś p.n.e.)
- *Kodeks Hammurabiego* z ok. 1700 r. p.n.e.

Średniowieczne i późniejsze zwane były: ***kolekcjami, reformacjami, ordynacjami, ordonansami, kutimami, rewizjami, korekturami***. Do końca XVIII wieku w krajach niemieckich na określenie zbioru prawa karnego materialnego i procesowego używano określenia ***constitutio***. Uniwersalny, pełny zbiór prawa - ***corpus iuris***.

KODEKS I KODYFIKACJA

przedoświeceniowe akcje kodyfikacyjne:

- Spisanie prawa zwyczajowego
- Zebranie rozproszonych przepisów prawa pisanego w jedną całość
- Ujednolicenie (unifikacja) prawa
- Reforma istniejącego prawa
- Stanowienie nowego prawa

Zwierciadło Saskie (*Sachsen Spiegel*) 1220-1235,
Najstarszy Spis prawa zwyczajowego Normandii z ok. 1200 r.,
Wielka Księga Prawa Zwyczajowego Normandii z ok. 1250 r.,
Księga prawa zwyczajowego okręgu Clermont 1283 r.,
Statuty Kazimierza Wielkiego...

CECHY IDEALNEGO KODEKSU

Jeremy Bentham (1748-1832)

Przesłanki konieczne do nadania zbiorowi prawa miana kodeksu (*Ogólne spojrzenie na pełny zbiór ustawodawstwa*)

- prawo pewne, zupełne, kompletne, bez luk, zwarte
- normy dostatecznie ogólne, by można z nich dedukować rozwiązania szczegółowe - podział kodeksu na część ogólną i szczególną, wprowadzenie słownika pojęć
- potrzeba zwartej ujęcia materiału - stosowanie właściwej techniki prawodawczej – budowania zdań możliwie krótkich, pozbawionych słów zbędnych a zwłaszcza wieloznacznych.
- kodeks powinna cechować jasność, przejrzystość, harmonijność układu oraz powszechna zrozumiałość treści
- rozgraniczanie poszczególnych dziedzin (oddzielenie prawa publicznego od prywatnego, materialne od procesowego)

KODYFIKACJE XVIII I XIX W

- prawo natury – prawa podstawowe - prawa do samoposiadania, prawo własności, prawo do utrzymania życia, prawo do owoców pracy, autonomiczność i uniwersalność wartości
- zbudowanie całkowicie nowego systemu prawnego (a nie udoskonalenie istniejącego)
- zerwanie z feudalną:
 - nierównością podmiotów prawa
 - partykularyzmem prawnym: rozproszone i zróżnicowane źródła miały być zastąpione jednolitym zbiorem.
- zupełność i jednoczesna nierozwlekłość, technika prawodawcza, doskonały język
- idea wyłącznego obowiązywania kodeksu - ius certum, dające możliwość rozstrzygnięcia wszystkich możliwych do pomyślenia sytuacji – klauzule generalne
- postulat jasności i powszechnej zrozumiałości
- oparcie się na ideach: solidaryzmu, umowy społecznej, racjonalizmie, humanitaryzmie, idei sprawiedliwości i dobra powszechnego
- przejęcie rozwiązań rzymskich, łącząc je z rozwiązaniami rodzimymi oraz przepisami nowymi

KODYFIKACJA NAPOLEOŃSKA

Ordonanse Ludwika XIV:

- Ordonans o postępowaniu cywilnym, 1667
- Ordonans o postępowaniu karnym, 1670
- Ordonans o handlu, 1673
- Ordonans o marynarce, 1681

Kodyfikacja Napoleona:

- kodeks prawa cywilnego z 1804
- kodeks procedury cywilnej z 1807
- kodeks handlowy z 1807
- kodeks postępowania karnego z 1808
- kodeks karny z 1810

KODYFIKACJA NAPOLEOŃSKA

CODE CIVIL DES FRANÇAIS.

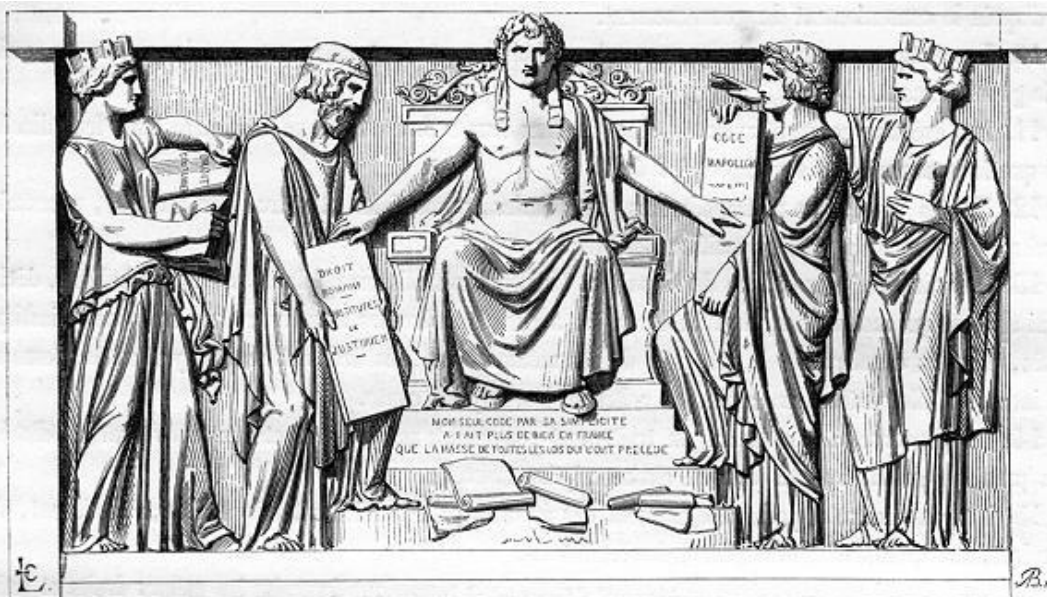
ÉDITION ORIGINALE ET SEULE OFFICIELLE.

À PARIS, *Cour de Cassation.*
DE L'IMPRIMERIE DE LA RÉPUBLIQUE.
AN XII. — 1804.

Relief w pałacu inwalidów, w grobowcu Napoleona, ku czci CC

Relief w pałacu inwalidów, w grobowcu Napoleona, ku czci CC

Prawo moje jest sprawiedliwe i zrozumiałe dla każdego
Mój jeden kodeks, przez swą prostotę, działał więcej pożytku we Francji, niż cała
masa wszystkich praw, które go poprzedzały.

KODYFIKACJA NAPOLEOŃSKA

Code Civil

- I – O osobach
 - II – O majątkach i różnych rodzajach własności
 - III – O różnych sposobach nabywania własności
-
- usankcjonowanie trzech najważniejszych zdobyczy rewolucji – wolności osobistej, nienaruszalności własności prywatnej oraz swobody umów
 - zasada równości i powszechności praw prywatnych przysługujących jednostce (niepełna)
 - laicyzacja instytucji małżeństwa

Przepisy podtrzymujące stary porządek:

- utrzymanie kary śmierci
- ograniczenie praw kobiet
- ograniczenie praw dzieci pozamałżeńskich

Zasięg obowiązywania:

Model dla większości kodeksów europejskich i pozaeuropejskich – Ameryka pld, Afryka.
Obowiązywał w Księstwie Warszawskim i w nieco zmienionej formie w Królestwie Polskim

ABGB

Allgemeines österreichisches

bürgerliches Gesetzbuch .

kundgemacht

mit dem Patente vom 29. November 1852

in den Königreichen

**Ungarn, Croatien und Slavonien, der serbischen
Woiewodschaft und dem Temeser Banate,**

samt den

auf dieses Gesetzbuch sich beziehenden in dem Anhange enthaltenen
nachträglichen Verordnungen.

Erster Theil.

M 0329

Wien.

Aus der kaiserlich-königlichen Hof- und Staatsdruckerei.

1853.

ABGB

- ❖ Kodeks Józefiński 1787 – prawo osobowe
- ❖ Kodeks cywilny zachodniogalicyski 1797
- ❖ **Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch** (Powszechny kodeks obywatelski) 1811

- wpływy prawa natury, prawa rzymskiego i Code Civil
- obowiązywał w całym państwie Habsburgów (na Węgrzech jedynie w latach 1853-1861)
- gruntowne nowelizacje w okresie I wojny, obowiązuje do dziś w Austrii i Lichtensteinie
- zasady równości wobec prawa, wolnej własności oraz swobody umów
- domniemanie żywego urodzenia, uznania za zmarłego osoby zaginionej
- relikty feudalne
- zwięzły – tylko 1500 art.

- podział:
prawo osobowe,
prawo rzeczowe
przepisy wspólne prawu osobowemu i rzeczowemu

BGB

BGB

Silny partykularyzm - problem unifikacji:

Landrecht pruski 1794,

KC Saksonii 1863,

CC – Nadrenia i Badenia,

prawo powszechne rzymskie

Bürgerliches Gesetzbuch 1900

Podział wdg systematyki pandektowej:

- 1) część ogólna
- 2) prawo zobowiązań
- 3) prawo rzeczowe
- 4) prawo familijne
- 5) prawo spadkowe

Silnie romanistyczny

Pozytywizm prawniczy i metoda formalno – dogmatyczna

Państwo prawa, rządy prawa

Contra - Szkoła historyczna i Savigny

ZGB 1907